

Právní nauka

POJEM A SYSTÉM

Pojem práva

- Právo objektivní – souhrn nebo systém právních norem, (právo pozitivní) garantované státem
- Právo subjektivní – právní normou určena možnost chování nebo jednání právních subjektů, tj. míra možného chování

Jiné normativní systémy – pravidla jak se chovat v určitých situacích (morálka, náboženství, móda), ale nemají garanci státu

Právo a jeho charakteristické znaky

- Všeobecná závaznost
- Vynutitelnost práva státem
- Zvláštní forma

Právní stát – stát právo vytváří, podílí se na jeho uplatňování a také bývá jeho adresátem

System práva

Právní norma – pravidlo, které ke svému vyjádření vyžaduje určitou formu tzv. formální pramen práva

Ucelený právní předpis se obvykle nazývá kodex nebo zákoník

Právní institut – soubor právních norem upravující určitý druh typově shodných právních vztahů

Právní odvětví - vyšší a komplexnější jednotka v rámci systému podle charakteristických právních vztahů, které jsou v jejich rámci regulovány (ústavní právo, obchodní právo, trestní právo, správní právo)

Základní dělení práva I.

Mezinárodní právo

- Právní normy jsou projevem souhlasu zúčastněných subjektů (státy, mezinárodní organizace)
- vynucení dodržování norem mezinárodního práva závisí na konkrétní politické situaci
- implementace mezinárodního práva do vnitrostátního (standardní zákonodárná procedura, přiznání přímé účinnosti)

Vnitrostátní právo

- autorem i garant dodržování právních norem státní moc
- adresátem norem jsou pak různé subjekty, vůči kterým stát svou moc z titulu územní či personální suverenity uplatňuje

Evropské právo

Základní dělení práva II.

Hmotné právo stanoví, jaká práva a povinnosti komu přísluší. Příkladem hmotněprávního [kodexu](#) je [občanský zákoník](#), (příkladem hmotného práva subjektivního právo nebýt rušen při výkonu [vlastnického práva](#) a odpovídající hmotněprávní povinnost vlastníka při výkonu jeho vlastnického práva nerušit).

Procesní právo popisuje postupy (procedury), které jsou pro uplatnění práva u příslušných institucí užívány, např. jak se postupuje v občanskoprávním řízení.

Procesní práva jsou upravena např. v [občanském soudním řádu](#), (příkladem je právo žalobce navrhnout důkazy pro svá tvrzení a zároveň povinnost tak pod sankcí ztráty sporu učinit, pokud ho k tomu soud vyzve).

Základní dělení práva III.a

Veřejnoprávní vztah

- ve kterém alespoň jeden z účastníků vystupuje v důsledku své příslušnosti k veřejnoprávní korporaci (stát, obec, profesní komora)

Soukromoprávní vztah

-vztahy ostatní

Rozdělení

- odlišné zásady
- rozdílné mechanismy uplatňování sankcí
- ochrana základních práv a svobod je možné domáhat se ochrany jenom vůči zásahům ze strany veřejné moci

Odvětví veřejného práva

Ústavní právo

- Základní otázky zdroje, struktury, fungování a kontroly státní moci
- Vztah veřejné moci, státu a práva,
- Tvorba a uplatňování právních norem
- Nabývání a pozbývání státního občanství
- Definuje státní území včetně jeho členění
- Pododvětví ústavního práva - vymezuje základní práva a svobody
- Pramen ústavního práva – Ústava, Listina základních práv a svobod ostatní ústavní zákony a prováděcí předpisy týkající se uvedené oblasti (volební zákon, zákon o zřízení ministerstev

Správní právo

- Upravuje organizaci a fungování výkonné složky státní moci ve všech oblastech jejího působení
- Pododvětví – policejní, komunální, stavební, živnostenské, právo životního prostředí

Trestní právo

- Zajišťuje ochranu v právních vztazích v závažných případech protiprávního jednání
- Z důvodu prevence je důraz kladen na přesnost a srozumitelnost právních norem
 - nepřípustná retroaktivita (zpětná působnost) a analogie
 - pramen – trestní zákon (z. 140/1961 Sb.)

Správní právo trestní

- ❑ stanovuje sankce za méně závažná protiprávní jednání (přestupky a jiné správní delikty)
- ❑ tresty ukládá správní orgán s možností soudního přezkoumání
- ❑ zákon o přestupcích (z. 200/1990 Sb.) a v dalších předpisech správního práva

Odvětví soukromého práva

Občanské právo

- Nejvýznamnějším odvětvím soukromého práva – definuje základní pojmy (právní subjektivitu, právní úkony, zastoupení, odpovědnost apod.)
- upravuje zejména osobní a majetkové vztahy právnických a fyzických osob
- pramen – Občanský zákoník (z. 89/2012 Sb.)

Obchodní právo

- Upravuje právo obchodních společností a družstev,

Pracovní právo

- Upravuje vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli
- Pramen – zákoník práce (z. 262/2006 Sb.)
- Pododvětví – bezpečnost práce, podpora zaměstnanosti, sdružování v odborech